

ปัญหาขอบเขตการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณะชนของงานดนตรีกรรมโดยธรรม¹

ทิตยาพร ชมิต²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาขอบเขตการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณะชนของงานดนตรีกรรม โดยธรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ประกอบกับปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน และ The Copyright Act of 1976 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุผล แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรม เมื่อพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ถูกตราขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 แต่ ณ ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2568 งานดนตรีกรรมหรือเพลงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของมนุษย์จนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนเลยทีเดียว เพราะการเข้าถึงเพลงง่ายกว่าเดิมมาก เพลงจึงอยู่ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน ที่สาธารณะ ในรถยนต์ส่วนตัว หรือรถสาธารณะ ในปัจจุบัน คนมักใช้เพลงเป็นเครื่องมือในการควบคุมและปรับอารมณ์ เช่น การฟังเพลงปลุกใจเมื่อต้องการแรงบันดาลใจ การฟังเพลงเศร้าเพื่อระบายความรู้สึกที่อัดอั้น หรือการฟังเพลงสงบเพื่อคลายความเครียดหรือความโกรธ นอกจากนั้นผู้คนยังฟังเพลงเพื่อช่วยในการนอนหลับ เช่น เพลงช้า เสียงธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเสียงฝน คลื่น ลม หรือเพลงสำหรับทำสมาธิก่อนนอน หลายคนเปิดเพลงก่อนนอนเป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อช่วยให้จิตใจคลายจากความคิดฟุ้งซ่าน อีกทั้งเพลงยังถูกใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์หรือแบ่งปันความรู้สึก เช่น การส่งเพลงแทนคำพูด ไม่ว่าจะเป็นแทนความรัก ความคิดถึง หรือขอโทษ หรือแชร์เพลงในสื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงตัวตนหรืออารมณ์ให้คนใกล้ชิดได้รับรู้ จะเห็นได้ว่าเพลงมีความสำคัญต่อผู้คนในสมัยนี้มาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายขอบเขตการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณะชนของงานดนตรีกรรมโดยธรรมตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ประกอบกับปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน และ An Act for the general revision of the Copyright Law, title 17 of the United States Code, and for other purposes (The U.S. Copyright Act of 1976) พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก ปัญหาการนำงานดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อการกุศลโดยไม่ได้แสวงหากำไร

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 6 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ มีเพียงมาตรา 36 เพียงมาตราเดียวเท่านั้นที่บัญญัติถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรมไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมาตรา 36 นั้นได้บัญญัติ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาขอบเขตการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณะชนของงานดนตรีกรรมโดยธรรม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิฑูร และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ เรืองกาญจน์กุล และอาจารย์ ดร.พิรพงศ์ จงไพศาลสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ว่า "การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมโดยมิได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อกำไรเนื่องจากการจัดให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมีได้จัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อมและ นักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอื่น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง" จะเห็นได้ว่ามาตรา 36 ไม่ได้บัญญัติครอบคลุมถึงกรณีที่บุคคลธรรมดาได้นำงานดนตรีกรรมออกแสดงเผยแพร่ต่อสาธารณะชนเพื่อการกุศล ซึ่งมีได้ดำเนินการเพื่อกำไร มิได้มีการจัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และนักแสดงเองก็ไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้นเช่นเดียวกัน เพียงแค่ว่าบุคคลธรรมดานี้ไม่ใช่สมาคม มูลนิธิหรือองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ จึงมีปัญหาว່กรณีดังกล่าวควรได้รับการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เช่นเดียวกันเนื่องจากการนำงานดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชนดังกล่าวมีพฤติการณ์และวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน ต่างกันเพียงแต่ผู้ที่นำงานดนตรีกรรมออกแสดงเท่านั้น จึงเห็นสมควรให้แก้กฎหมาย

เนื่องจากการที่ไม่ได้บัญญัติยกเว้นให้กรณีบุคคลธรรมดานำงานดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อการกุศล โดยไม่ได้แสวงหากำไร ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น เป็นการขัดต่อทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากทฤษฎีนี้มีแนวคิดาลิขสิทธิ์ไม่ใช่เครื่องมือเพื่อปกป้องเจ้าของลิขสิทธิ์เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมด้วย และลิขสิทธิ์ที่เข้มงวดเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อสาธารณะชนเปรียบได้กับกรณีนี้ที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นให้เพียงแก่สมาคม มูลนิธิ หรือองค์การเท่านั้น ทั้งๆที่การกระทำและวัตถุประสงค์เหมือนกันทุกประการ ต่างกันเพียงแต่ผู้ที่นำงานดนตรีกรรมออกแสดง จึงถือว่าเป็นกรณีที่ลิขสิทธิ์เข้มงวดเกินไปโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร³

นอกจากนี้ยังขัดแย้งกับแนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ควรให้อำนาจแก่ผู้ถือสิทธิมากเกินไปจนกลายเป็นอุปสรรคต่อสาธารณะชน โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการกระทำเพื่อการกุศล เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนที่กำลังประสบภัยและต้องการความช่วยเหลือ อีกทั้ง WIPO (World Intellectual Property Organization) เองก็กำหนดว่า “กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาต้องมีความสมดุล ค้ำครองทั้งสิทธิของผู้สร้างสรรค์และผลประโยชน์ของสาธารณะชนในวงกว้าง กฎหมายลิขสิทธิ์มีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุล

³ Katherine Williams Natalie Boyd, **Sociocultural Theory I Definition & Model** [Online], Available URL: <https://study.com/academy/lesson/strengths-and-weaknesses-of-the-sociocultural-model.html>, 2568, (มีนาคม, 14).

ระหว่างผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ กับผลประโยชน์ของสาธารณชนในการเข้าถึงเนื้อหาอันอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้”⁴

อีกทั้งยังขัดแย้งกับทฤษฎีสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นช่วยเหลือสังคม มีจุดประสงค์ช่วยให้ผู้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นและสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การรักษาพยาบาล หรือที่อยู่อาศัย การที่กลุ่มบุคคลธรรมดาทำงานดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อการกุศลนั้นสามารถนำเงินที่ได้ไปช่วยเหลือผู้ยากจน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยยากไร้ หรือผู้ที่กำลังประสบภัยพิบัติได้⁵

และไม่สอดคล้องกับเหตุผลทางด้านสังคมของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และเหตุผลของการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรมชาติที่รองศาสตราจารย์จอร์จ แมกคลีน ได้กล่าวไว้ในหนังสือคำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ กล่าวคือ ผู้สร้างสรรค์ก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อผู้สร้างสรรค์ได้คิดสร้างสรรค์งานขึ้นมาก็จะ使人ในสังคมได้ใช้ประโยชน์จากงานนั้นบ้าง ตราบใดที่การใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร⁶

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาการนำงานดนตรีกรรมที่มีลิขสิทธิ์ไปเทรนปัญญาประดิษฐ์

ณ ปัจจุบัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีคดีขึ้นสู่ศาลมากมายเกี่ยวกับการนำงานดนตรีกรรมอันมีลิขสิทธิ์มาใช้ในการเทรนปัญญาประดิษฐ์ แม้ตอนนี้จะยังไม่มีข้อสรุปอย่างชัดเจน เพราะว่าศาลยังมิได้ตัดสินและคดีก็ยังไม่ถึงที่สุด แต่ก็ยังเป็นที่ยกเถียงกันในสังคมว่าการนำงานดนตรีกรรมที่มีลิขสิทธิ์มาเทรนปัญญาประดิษฐ์นั้นควรถือเป็นการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรมชาติหรือไม่ เพราะสังคมส่วนรวมเองก็ได้รับประโยชน์จากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ แต่งเพลง สร้างเพลง หาแรงบันดาลใจ มิกซ์เสียงดนตรี หรือวิเคราะห์ความนิยมของผู้ฟัง โดยปัญญาประดิษฐ์ทำให้กระบวนการต่างๆง่ายขึ้น ใช้เวลาน้อยลง แต่กลับมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ตามกฎหมายไทยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 6 ข้อกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ มาตรา 32 ซึ่งบัญญัติว่า “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึง สิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

⁴ Terry Hart, **Balance in Copyright** [Online], Available URL: <https://www.copyright.com/2016/06/balance-in-copyright/>, 2568, (มีนาคม, 15).

⁵ David Stoesz, **A Theory of Social Welfare** [Online], Available URL: <https://www.jstor.org/stable/23715780>, 2568, (มีนาคม, 15).

⁶ จอร์จ แมกคลีน, **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 32-38.

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท
- (3) ดิชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (5) ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการ พิจารณาดังกล่าว
- (6) ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (7) ทำซ้ำ คัดแปลงบางส่วนของงาน หรือคัดลอกหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบัน ศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร
- (8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ"

จะเห็นได้ว่าไม่มีอนุมาตราใดกล่าวถึง กรณีการนำงานอันมีลิขสิทธิ์มาเทรนปัญญาประดิษฐ์เลย เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 ได้ถูกตราขึ้นเมื่อหลาย 10 ปีที่แล้ว ตั้งแต่ยุคที่ยังไม่มีการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์อย่างเช่นทุกวันนี้ จึงเป็นปัญหาว่ากฎหมายในปัจจุบันไม่เหมาะสมตามยุคสมัย จึงเห็นสมควรให้แก้กฎหมาย เพื่อให้เหมาะสมตามยุคสมัยที่มีปัญญาประดิษฐ์อยู่กับมนุษย์

การที่ไม่มีกฎหมายยกเว้นให้การนำงานดนตรีกรรมไปเทรนปัญญาประดิษฐ์เป็นการใช้งานโดยธรรม เป็นการขัดแย้งต่อทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากลิขสิทธิ์ไม่ใช่เครื่องมือเพื่อปกป้องเจ้าของลิขสิทธิ์เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมด้วย ลิขสิทธิ์ที่เข้มงวดเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม สาธารณะชนอาจเสียโอกาสในการเรียนรู้ ศึกษา ต่อยอดพัฒนางานใหม่ ลิขสิทธิ์ควรส่งเสริมความก้าวหน้าทางสังคม โดยในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา (Article I, Section 8, Clause 8) เองก็ระบุว่า การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามีเป้าหมายเพื่อ “ส่งเสริมความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และศิลปะที่เป็นประโยชน์” และการเทรนปัญญาประดิษฐ์เองก็ถือเป็นความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม⁷

นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ควรให้อำนาจแก่ผู้ถือสิทธิมากเกินไปจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรม อีกทั้ง WIPO (World Intellectual Property Organization) เองก็กำหนดว่า “กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาต้องมีความสมดุล

⁷ Loc. Cit.

คุ้มครองทั้งสิทธิของผู้สร้างสรรค์และสาธารณะชนในวงกว้าง กฎหมายลิขสิทธิ์มีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้สร้างสรรค์ กับผลประโยชน์ของสาธารณะชนในการเข้าถึงเนื้อหาอันอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” และการนำงานดนตรีกรรมมาแทน AI ทำให้สาธารณะชนสามารถเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับงานดนตรีได้ง่ายขึ้นเท่าเทียมกันทุกคนเพียงแค่อินเทอร์เน็ต⁸

มากกว่านั้นยังขัดแย้งต่อแนวคิดการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ เนื่องจากการเข้าถึงความรู้และข้อมูลควรเป็นสิทธิของทุกคน และไม่ควรถูกจำกัดโดยการถือครองทรัพย์สินทางปัญญา และสนับสนุนให้บุคคลในสังคมสามารถเข้าถึงผลงานต่างๆ ได้โดยไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรคจากการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา หากการใช้ผลงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ การเข้าถึงข้อมูลอย่างเสรีจะทำให้ทุกคนในสังคมสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถใช้ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ต่อยอดการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งเป็นผลดีต่อการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาทางสังคมโดยรวม⁹

และไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการส่งเสริมการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เนื่องจากทฤษฎีนี้มุ่งเน้นที่การกระตุ้นการสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ โดยการให้ความยืดหยุ่นในด้านการใช้และการเข้าถึงทรัพย์สินทางปัญญา โดยมองว่าการให้สิทธิในการใช้ผลงานที่มีลิขสิทธิ์สามารถช่วยส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจได้¹⁰

ปัญหาประการที่สาม ผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์

ประเด็นงานดนตรีกรรมที่ปัญญาประดิษฐ์ได้สร้างออกมาตามคำสั่งของมนุษย์ก็ยังคงเป็นปัญหาว่า งานดนตรีกรรมดังกล่าวควรได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ เนื่องจากการที่จะป้อนคำสั่งให้ปัญญาประดิษฐ์สร้างงานขึ้นมา นั้นก็ต้องใช้วิธีะเอียดสาหัส ใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละคนในการป้อนคำสั่งเช่นเดียวกัน เพราะคนแต่ละคนป้อนคำสั่งให้ปัญญาประดิษฐ์สร้างงานออกมา งานของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ขึ้นอยู่กับว่าคำสั่งที่ส่งไปนั้นสั่งอะไรไปบ้าง และละเอียดแค่ไหน อีกทั้งการเรียนรู้ของปัญญาประดิษฐ์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ก็ไม่ต่างจากการเรียนรู้ของสมองมนุษย์ มนุษย์เองก็เรียนรู้จากงานอันมีลิขสิทธิ์เช่นเดียวกัน แล้วค่อยนำมาดัดแปลงให้เป็นงานฉบับของตน เมื่อมนุษย์เรียนรู้งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคล

⁸ Loc. Cit.

⁹ Gaëlle Krikorian and Amy Kapczynski, **ACCESS TO KNOWLEDGE IN THE AGE OF INTELLECTUAL PROPERTY** [Online], Available URL: [http:// www.piketty.pse.ens.fr/files/KrikorianKapczynski2010.pdf](http://www.piketty.pse.ens.fr/files/KrikorianKapczynski2010.pdf), 2568, (มีนาคม, 15).

¹⁰ Stefan F. Dieffenbacher, **Creativity and Innovation: Differences, Examples & Definitions** [Online], Available URL: <https://digitalleadership.com/blog/creativity-and-innovation/>, 2568, (มีนาคม, 15).

อื่นแล้วไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ การเรียนรู้ของปัญญาประดิษฐ์ก็ไม่ควรถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงควรให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานนั้น ตราบใดที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้คัดลอกผลงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมา แต่ได้ดัดแปลงให้แตกต่าง มีเอกลักษณ์ตามคำสั่งของผู้ใช้งานแต่ละราย แต่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใด

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้ หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์” ไม่ได้บัญญัติคุ้มครองลิขสิทธิ์ครอบคลุมไปถึงงานที่ผู้สร้างสรรค์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงาน ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ตัวผู้สร้างสรรค์ จึงเป็นปัญหาที่เห็นสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมาย

การที่ไม่มียกกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานสร้างสรรค์ที่มนุษย์ได้ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ไม่สอดคล้องกับปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนมาตรา 27 ข้อ 1 ซึ่งมีใจความว่าทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในชีวิตทางวัฒนธรรมของประชาชนโดยอิสระ ที่จะต้องมีความบันเทิงใจในศิลปะและมีส่วนในความรุดหน้าและคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ และข้อ 2 ซึ่งมีใจความว่าทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองผลประโยชน์ทางศีลธรรมและทางวัตถุอันเป็นผลจากการประดิษฐ์กรรมใดๆทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

ยิ่งไปกว่านั้น การไม่ให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ยังไม่สอดคล้องกับเหตุผลของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ด้านความเป็นธรรมตามธรรมชาติตามที่รองศาสตราจารย์รัชชัย สุกผลศิริ¹¹ ได้กล่าวไว้ในหนังสือกฎหมายลิขสิทธิ์ กล่าวคือ การที่ผู้สร้างสรรค์จะสร้างสรรค์งานๆหนึ่งขึ้นมานั้น ผู้สร้างสรรค์ย่อมต้องอุทิศเวลา ต้องใช้ความวิริยะอุตสาหะ ใช้ความรู้ความสามารถของตนที่สะสมมาทั้งชีวิต นอกจากนี้ยังต้องลงทุนด้วยทรัพย์สินส่วนตัวของตนเองอีกด้วย ดังนั้นเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้สร้างสรรค์ กฎหมายลิขสิทธิ์จึงควรให้ความคุ้มครองแก่สิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้อุทิศตนสร้างสรรค์ขึ้นมา

นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีตามธรรมชาติ ที่มองว่ารัฐควรให้ความคุ้มครองงานของผู้สร้างสรรค์เพราะงานของผู้สร้างสรรค์เป็นผลผลิตจากแรงงาน ความคิด ความวิริยะอุตสาหะ และแรงบันดาลใจของตัวผู้สร้างสรรค์เอง โดยจอห์น ล็อกเองก็ได้กล่าวว่าเจ้าของมีสิทธิโดยธรรมชาติในสิ่งที่เขาผลิตขึ้นผ่านแรงงานและความพยายามของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นแรงงานทางกายภาพหรือทางปัญญา แม้ว่าจะใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ แต่ถึงอย่างไร ผู้สร้างสรรค์ก็ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการป้อนคำสั่งที่มี

¹¹ รัชชัย สุกผลศิริ, กฎหมายลิขสิทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544), หน้า 13.

ความละเอียดสูงเพื่อให้งานมีความแตกต่างจากงานต้นฉบับอย่างมีนัยสำคัญ จึงควรให้ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ดังกล่าวเพื่อเป็นกำลังใจ และเป็นการตอบแทนความวิริยะอุตสาหะของผู้สร้างสรรค์ ไม่งั้นอาจเป็นการขัดขวางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรม และขัดขวางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ¹²

อีกทั้ง ยังไม่เป็นไปตามทฤษฎีประโยชน์ตอบแทน ที่มองว่ารัฐควรให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรค์เพื่อตอบแทนการที่ผู้สร้างสรรค์ได้อุทิศเวลา พลังความรู้ความสามารถ แรงกาย แรงใจ เพื่อสร้างสรรค์งานขึ้นมาให้สังคมส่วนรวมได้ศึกษาเรียนรู้งานนั้น ถือเป็นการทำสิ่งที่มีคุณูปการอย่างมากต่อสังคมเจ้าของผลงานจึงควรได้รับความคุ้มครองสิทธิทางกฎหมายเพื่อเป็นการชดเชยอย่างเป็นธรรม¹³

นอกจากนี้ ยังขัดแย้งกับทฤษฎีเหตุจูงใจ ที่มองว่ารัฐควรให้ความคุ้มครองแรงงานของผู้สร้างสรรค์ แม้ว่างานนั้นจะใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์ก็ตาม หากมนุษย์ได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญ เพราะการให้ความคุ้มครองจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์ในระดับสูงสุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ สังคมส่วนรวมมากที่สุด หากปราศจากการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ปริมาณงานสร้างสรรค์ในสังคมลดน้อยลง และสุดท้ายก็จะกระทบถึงสังคมส่วนรวมที่จะไม่มีงานสร้างสรรค์ที่ดีออกมาให้ได้เรียนรู้และใช้สอย เพราะสุดท้ายเมื่อครบกำหนดคุ้มครองลิขสิทธิ์ งานสร้างสรรค์นั้นก็จะตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ดี¹⁴

ยิ่งไปกว่านั้น กรณีดังกล่าวยังไม่เป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกใหม่ ที่มองว่าคุณค่าใดๆ ก็ตามควรค่าที่จะได้รับความคุ้มครองทั้งสิ้น และการคุ้มครองที่ให้กับบุคคลเป็นเจ้าของทรัพยากรใดๆ ย่อมทำให้ทรัพยากรนั้นถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด ในทางตรงกันข้าม หากทรัพยากรใดเป็นของสังคมส่วนรวม ทรัพยากรนั้นจะถูกใช้ประโยชน์เกินสมควรโดยไม่เห็นคุณค่า¹⁵

¹² Vallabhi Rastogi, **Theories of Intellectual Property Rights** [Online], Available URL: <https://enhelion.com/blogs/2021/02/27/theories-of-intellectual-property-rights/>, 2568, (กุมภาพันธ์, 27).

¹³ Prarthana Saha and Rahul Madathil, International Journal of Research Publication and Reviews, **Theories Justifying Protection of Intellectual Property** [Online], Available URL: <https://ijrpr.com/uploads/V4ISSUE5/IJRPR13644.pdf>, 2568, (มีนาคม, 1).

¹⁴ Jeanne C. Fromer, **EXPRESSIVE INCENTIVES IN INTELLECTUAL PROPERTY** [Online], Available URL: https://law.stanford.edu/wpcontent/uploads/sites/default/files/event/265497/media/slspublic/Expressive_Incentives_in_Intellectual_Property_1.pdf, 2568, (มีนาคม, 1).

¹⁵ ROBERT D. ATKINSON, The Information Technology & Innovation Foundation, **Copyright Policy and Economic Doctrines** [Online], Available URL: <https://www2.itif.org/2012-copyright-economic-doctrines.pdf>, 2568, (มีนาคม, 1).

และสุดท้าย ยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีประชาธิปไตยที่มองว่าการคุ้มครองลิขสิทธิ์เป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากลิขสิทธิ์เป็นกลไกในการกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรคงานขึ้น ซึ่งสุดท้ายจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันประชาธิปไตยโดยเป็นการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรคงานโดยอิสระด้วยตนเอง อีกทั้งทฤษฎีประชาธิปไตยยังส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออก และความหลากหลายในการแสดงความคิดเห็น การคุ้มครองลิขสิทธิ์จะช่วยให้ผู้สร้างสรรค์สามารถควบคุมและปกป้องผลงานของตนเองได้¹⁶

ปัญหาประการสุดท้าย ปัญหาการใช้ดนตรีที่มีลิขสิทธิ์มาบำบัดผู้ป่วยโดยไม่ได้แสวงหากำไร

การใช้ดนตรีบำบัด ณ ปัจจุบัน สามารถช่วยบำบัดผู้ป่วยได้ในหลายกรณี อาทิ ทหารผ่านศึก ผู้ป่วยโรคออทิสติก ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบ ผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ ผู้ต้องขัง ผู้ประสบอุบัติเหตุรุนแรงที่ส่งผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก จนอาจเกิดภาวะซึมเศร้า (Depression) หรืออาการตื่นตระหนก (Panic Disorder) ผู้ที่เป็นโรคสมาธิสั้น หรือผู้ใช้สารเสพติด¹⁷ จะเห็นได้ว่าดนตรีบำบัดสามารถรักษาผู้ป่วยได้ในหลายกรณี ดังนั้นการใช้ดนตรีที่มีลิขสิทธิ์มาบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยไม่ได้แสวงหากำไรจึงควรจะถือว่าเป็นการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรม แต่เนื่องจากตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 มาตรา 32 ไม่ได้บัญญัติให้การใช้ดนตรีที่มีลิขสิทธิ์มาบำบัดผู้ป่วยโดยไม่ได้แสวงหาผลกำไร เป็นหนึ่งในกรณีที่ถือว่าเป็นการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรม จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมาย

การที่ไม่มียกเว้นกฎหมายบัญญัติยกเว้นให้การใช้ดนตรีที่มีลิขสิทธิ์มาบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยไม่ได้แสวงหากำไร ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้นขัดแย้งกับทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากลิขสิทธิ์ไม่ใช่เครื่องมือเพื่อปกป้องเจ้าของลิขสิทธิ์แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมด้วย ลิขสิทธิ์ที่เข้มงวดเกินไปอาจเป็นอุปสรรคต่อสาธารณะชน อย่างในคดี *Folsom v. Marsh* (1841) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิด Fair use ศาลก็ได้กล่าวว่าหากการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์มีประโยชน์ต่อสังคม อาจได้รับการยกเว้นไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์¹⁸

¹⁶ Mark P. McKenna, Notre Dame Law School, **Intellectual Property, Privatization and Democracy** [Online], Available URL: https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1290&context=law_faculty_scholarship, 2568, (มีนาคม, 1).

¹⁷ MEDPark Hospital. **ดนตรีบำบัด (Music Therapy)** [Online], <https://www.medparkhospital.com/lifestyles/music-therapy>, 2568, (มีนาคม, 2).

¹⁸ Loc. Cit.

และไม่สอดคล้องกับแนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ควรให้อำนาจแก่ผู้ถือสิทธิมากเกินไปจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูล ลิขสิทธิ์เป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อจูงใจให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานใหม่โดยมอบสิทธิพิเศษแก่ผู้สร้างสรรค์ก็จริง แต่ก็ต้องไม่มากเกินไปจนเป็นผลเสียต่อสาธารณะชน โดยเฉพาะการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ในทางการแพทย์เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่ได้แสวงหากำไร มิได้ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์เสียสิทธิในผลงานของตนเอง เจ้าของลิขสิทธิ์ยังคงแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของตนได้ตามปกติ มิได้เป็นการสร้างงานใหม่มาแทนที่งานต้นฉบับของเจ้าของลิขสิทธิ์อันจะทำให้มูลค่าทางการตลาดของงานต้นฉบับลดน้อยลง¹⁹

นอกจากนี้ กรณีดังกล่าวยังขัดแย้งกับทฤษฎีสวัสดิการสังคม เนื่องจากทฤษฎีนี้เน้นการช่วยเหลือสังคมแก่กลุ่มบุคคลด้อยโอกาสที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เช่น การขาดแคลนการรักษาพยาบาล การขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น โดยเน้นการจัดการและสนับสนุนให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น และสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นในสังคม²⁰

ดังนั้นแล้วเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น และเพื่อให้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีความเป็นธรรมและเหมาะสมตามยุคสมัยปัจจุบัน ข้าพเจ้าจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการนำงานดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อการกุศลโดยไม่ได้แสวงหากำไร ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าควรแก้ไขมาตรา 36 ให้รวมถึงบุคคลธรรมดาด้วย โดยเปลี่ยนจากมาตรา 36 เดิมที่บัญญัติว่า “การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมโดยมิได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อหากำไรเนื่องจากการจัดให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมิได้จัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อมและนักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอื่น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง”

แก้ไขเป็น “การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามความเหมาะสมโดยมิได้จัดทำขึ้น หรือดำเนินการเพื่อหากำไรเนื่องจากการจัดให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น และมิได้จัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยทางตรง หรือโดยทางอ้อมและนักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอื่น รวมทั้งบุคคลธรรมดา ที่มี

¹⁹ Loc. Cit.

²⁰ Robert D. Herman, University of Missouri, **Philosophy, Sociology and the Theory of Social Welfare: A Conceptual Starting Point** [Online], Available URL: <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol13/iss4/2/>, 2568, (มีนาคม, 15).

วัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสงเคราะห์ และได้ปฏิบัติตามมาตรา 32 วรคหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน”

เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ ทฤษฎีสวัสดิการสังคม เหตุผลทางด้านสังคมของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และเหตุผลของการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยธรรม

2. ปัญหาการนำงานดนตรีกรรมที่มีลิขสิทธิ์ไปทรนปัญญาประดิษฐ์ ข้าพเจ้ามีความเห็นควรให้แก้มาตรา 32 วรคสอง โดยให้เพิ่ม (9) จากเดิมที่บัญญัติว่า “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท
- (3) ดิชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (5) ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(6) ทำซ้ำ คัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(7) ทำซ้ำ คัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

(8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ”

แก้ไขเพิ่ม (9) ซึ่งบัญญัติว่า “การนำงานอันมีลิขสิทธิ์มาพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะชน”

ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ แนวคิดการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ และทฤษฎีการส่งเสริมการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. ปัญหาผลงานที่ผู้สร้างสรรค์ใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าเห็นสมควรให้แก้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 โดยให้เพิ่มมาตรา 6/1 เพิ่มเติม ซึ่งบัญญัติให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานประเภทใดก็ตามที่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น

โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือ โดยจากเดิมที่มีเพียงแค่มาตรา 6 มาตราเดียวที่บัญญัติให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์แก่งานประเภทต่างๆ ซึ่งบัญญัติว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีใช้ หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์”

แก้ไขเพิ่มมาตรา 6/1 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้งานที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเพียงแค่เครื่องมือได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ตราบใดที่ผู้สร้างสรรค์ได้มีส่วนในการตัดสินใจและสร้างสรรค์ผลงานนั้น อย่างมีนัยสำคัญด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ และความวิริยะอุตสาหะ จนทำให้งานนั้นมีความแตกต่างจากงานที่มีอยู่ก่อนและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่สาธารณะชน และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยี”

เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาตรา 27 เหตุผลด้านความเป็นธรรมตามธรรมชาติ เหตุผลทางด้านเศรษฐกิจของการคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทฤษฎีตามธรรมชาติ ทฤษฎีประโยชน์ตอบแทน ทฤษฎีเหตุจูงใจ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกใหม่ และทฤษฎีประชาธิปไตย

4. ปัญหาการใช้ดนตรีที่มีลิขสิทธิ์มาบำบัดผู้ป่วยโดยไม่ได้แสวงหากำไร ข้าพเจ้าเห็นสมควรให้แก้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 มาตรา 32 วรรคสอง โดยให้เพิ่ม (9) จากเดิมที่บัญญัติว่า “การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ภายใต้บังคับบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามวรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- (2) ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท
- (3) ดิชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- (4) เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น

(5) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงาน ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว

(6) ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร

(7) ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

(8) นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ”

แก้ไขเพิ่ม (9) ซึ่งบัญญัติว่า “การนำงานดนตรีกรรมอันมีลิขสิทธิ์มาใช้ในทางการแพทย์ โดยไม่ได้แสวงหากำไร เพื่อประโยชน์แก่สาธารณะชน”

ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีประโยชน์ต่อสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดความสมดุลของลิขสิทธิ์ และทฤษฎีสวัสดิการสังคม

เอกสารอ้างอิง

จิระประภา มากกลิ่น, **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560).

รัชชัย ศุภผลศิริ, **กฎหมายลิขสิทธิ์**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544).

เอกสารอื่นๆ

David Stoesz, **A Theory of Social Welfare** [Online], Available URL: <https://www.jstor.org/stable/23715780>, 2568, (มีนาคม, 15).

Gaëlle Krikorian and Amy Kapczynski, **ACCESS TO KNOWLEDGE IN THE AGE OF INTELLECTUAL PROPERTY** [Online], Available URL: <http://www.piketty.pse.ens.fr/files/KrikorianKapczynski2010.pdf>, 2568, (มีนาคม, 15).

Jeanne C. Fromer, **EXPRESSIVE INCENTIVES IN INTELLECTUAL PROPERTY** [Online], Available URL: https://law.stanford.edu/wpcontent/uploads/sites/default/files/event/265497/media/slspublic/Expressive_Incentives_in_Intellectual_Property_1.pdf, 2568, (มีนาคม, 1).

Katherine Williams Natalie Boyd, **Sociocultural Theory I Definition & Model** [Online], Available URL: <https://study.com/academy/lesson/strengths-and-weaknesses-of-the-sociocultural-model.html>, 2568, (มีนาคม, 14).

Mark P. McKenna, Notre Dame Law School, **Intellectual Property, Privatization and Democracy** [Online],

Available URL: https://scholarship.law.nd.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1290&context=law_faculty_scholarship, 2568, (มีนาคม, 1).

MEDPark Hospital. **ดนตรีบำบัด** (Music Therapy) [Online], <https://www.medparkhospital.com/lifestyles/music-therapy>, 2568, (มีนาคม, 2).

Prarthana Saha and Rahul Madathil, International Journal of Research Publication and Reviews, **Theories Justifying Protection of Intellectual Property** [Online],

Available URL: <https://ijrpr.com/uploads/V4ISSUE5/IJRPR13644.pdf>, 2568, (มีนาคม, 1).

ROBERT D. ATKINSON, The Information Technology & Innovation Foundation, **Copyright Policy and Economic Doctrines** [Online], Available URL: <https://www2.itif.org/2012-copyright-economic-doctrines.pdf>, 2568, (มีนาคม, 1).

Robert D. Herman, University of Missouri, **Philosophy, Sociology and the Theory of Social Welfare: A Conceptual Starting Point** [Online], Available URL:

<https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol3/iss4/2/>, 2568, (มีนาคม, 15).

Stefan F.Dieffenbacher, **Creativity and Innovation: Differences, Examples & Digital Leadership,**

Definitions [Online], Available URL: <https://digitalleadership.com/blog/creativity-and-innovation/>, 2568, (มีนาคม, 15).

Terry Hart, **Balance in Copyright** [Online], Available URL: <https://www.copyright.com/2016/06/balance-in-copyright/>, 2568, (มีนาคม, 15).

Vallabhi Rastogi, **Theories of Intellectual Property Rights** [Online], Available URL:

<https://enhelion.com/blogs/2021/02/27/theories-of-intellectual-property-rights/>, 2568, (กุมภาพันธ์, 27).